

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΝΔΡΩ ΜΟΝΗΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ἡ ἐν Ἀνδρῶν γυναικεία μονὴ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, κειμένη ὑπερθεν τοῦ χωρίου Στενιές, ὑπῆρξε βραχύβιος. Ἰδρυθεῖσα τὸ 1780 παρὰ τοῦ ἱερομονάχου Λεοντίου Σπυρίδου, περιῆλθε μετὰ τινα ἔτη ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τοῦ μητροπολίτου Μεσημβρίας Γρηγορίου, ἀδελφοῦ τοῦ κτίτορος, καὶ μετὰ τὸν θάνατον καὶ τούτου τὸ 1823¹ ἐπηκολούθησε περίοδος ἀνωμαλιῶν καὶ δικαστικῶν ἀγῶνων μέχρι τοῦ 1834, ὅτε ἡ μικρὰ μονὴ περιελήφθη εἰς τὰς ὑπὸ διάλυσιν ὑπερτετρακοσίας μονὰς τοῦ κράτους συνεπεία τοῦ ὑπὸ τοῦ Μάουερ θεσπισθέντος γνωστοῦ ἀντιδημοτικωτάτου διατάγματος.

Περὶ τῆς μονῆς ἔγραψε πρὸ ἐτῶν ὁ Δ. Π. Πασχάλης, ἐπανεκδώσας συγχρόνως καὶ τὸ σχετικὸν σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄ διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ μονὴ ἐχαρακτήρισθη ὡς σταυροπήγιον². Πλὴν τοῦ σιγιλλίου τούτου

1. Πρβ. κατωτέρω, σ. 58, σημ. 4.

2. Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ, Μονὴ Ἁγίας Εἰρήνης, Ἀνδριακὸν Ἡμερολόγιον, ἔτ. 1930, σ. 149-60. Τὸ ἐν λόγῳ σιγίλλιον εἶχε πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκδώσει πρῶτος ὁ Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ, Δύο ἀνέκδοτα σιγιλλιώδη γράμματα δύο ἐν Ἀνδρῶν μονῶν, Παρνασσός 9 (1885) 297-300. Ὁ Τ. Α. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Γρηγόριος Ε΄ ὁ πατριάρχης τοῦ Ἑθνους, ΔΙΕΕ 14 (1960) 221 ἀρ. 230, ἀναφέρει τὴν ὕπαρξιν καὶ δευτέρου περὶ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης σιγιλλίου, ἀνεκδότου τούτου, Γρηγορίου τοῦ Ε΄, ἀπολυθέντος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1808 καὶ ἀποκειμένου σήμερον εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἐξήτασα κατὰ παραχωρηθεῖσαν φωτογραφίαν καὶ ἔχι ἄνευ ἐκπλήξεως διεπίστωσα ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν Μυστακίδου καὶ Πασχάλη ἐκδοθέντος κειμένου, παρουσιάζοντος μόνον μικροδιαφοράς τινὰς καὶ βεβαίως ἀναγράφοντος διάφορον χρονολογίαν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν τοῦ Φεβρουαρίου 1806 τοῦ ἐκδοθέντος κειμένου. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ διαφορὰ αὕτη εἰς τὴν χρονολογίαν; Τὸ ἀνεκδοτὸν κείμενον λήγει διὰ τῶν ἐξῆς, μὴ ὑπαρχόντων εἰς τὸ ἐκδοθέν: «Δι' ὃ εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν καὶ διηρηκὴ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ σιγγιλιώδες ἐν μεμβράναις ἐπικυρωτικὸν γράμμα, καταστρωθὲν ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Μεσημβρίας συναδελφῶ ἡμῶν ἀγαπητῷ κυρ Γρηγορίῳ ὡς κτήτορι ἵνα ἀποστείλῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸ ἐν τῇ νήσῳ Ἀνδρῶν κείμενον κατὰ τὸν τόπον Ἀρκόντα εἰρημένον πατριαρχικὸν ἡμῶν καὶ σταυροπηγιακὸν ἱερὸν μοναστήριον τῆς Ἁγίας Εἰρήνης». Ἴσως ὁ Μεσημβρίας Γρηγόριος προεκάλεσε μὲν τὴν ἐκδοσιν τοῦ σιγιλλίου τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1806 καὶ κατεστρώθη

και ενός ή δύο άλλων εγγράφων ήσσονος σπουδαιότητας, ο Πασχάλης έχρησιμοποίησε και πολλές ειδήσεις, ιδίως χρονολογικές, εκ του μοναστηριακού κώδικος. Ο κώδιξ ούτος, ή μάλλον τὰ διασωθέντα υπολείμματα αυτού, ἐξεδόθησαν πολὺ ἀργότερον ὑπ' ἄλλου ἐρευνητοῦ¹. Μικρὸς ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν² συμπληρώνει τὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων βασιζέται ἡ ἔρευνα περὶ τὰ πράγματα τοῦ μικροῦ μοναστηρίου.

Ἡ ἴδρυσις—καὶ ἡ διάλυσις—τῆς μονῆς εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένη πρὸς τὴν παλαιὰν οἰκογένειαν τῶν Σπυρίδων τῆς Ἄνδρου. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος ἀπαντῶνται κλάδοι τῆς ἀρχοντικῆς ταύτης οἰκογενείας, διαμένοντες τόσον εἰς τὸ Κάτω Κάστρον (Χώραν) ὅσον καὶ εἰς τὴν Μεσαριὰν καὶ τ' Ἀπατούρια, ἐκ τοῦ τελευταίου δὲ τούτου χωρίου—ἔπου καὶ σήμερον ἀκόμη σώζεται θέσις «στοῦ Σπυρίδου»—προήρχοντο οἱ κτίτορες τῆς Ἁγίας Εἰρήνης. Οὐδέποτε πολυπληθὴς ἡ οἰκογένεια³, σήμερον ἔχει τελείως πλέον ἐκλείψει ἐκ τῆς νήσου. Ὁ μητροπολίτης Δρύστρας καὶ εἶτα Μεσημβρίας Γρηγόριος Σπυρίδος⁴ ἦτο ἀδελφὸς τῶν κτιτόρων μοναχῶν Λεοντίου καὶ Νικοδήμου

πράγματι τοῦτο εἰς τὸν πατριαρχικὸν κώδικα, ἐκ τοῦ οὐοίου ἔλαβε τὸ ἀντίγραφον ὁ πρῶτος ἐκδότης Μυστακίδης (καὶ ἐκ τοῦ Μυστακίδου ὁ Πασχάλης), ἀλλ' εἶναι δυνατόν, ἄγνωστον διὰ τοῖον λόγον, νὰ μὴ ἀπεστάλη τότε εἰς τὴν μονήν. Μετὰ διετία πάλιν, εὐρισκομένου τοῦ Μεσημβρίας διὰ μίαν ἀκόμη φοράν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐγένετο τὸ διὰ τὴν μονὴν προοριζόμενον ἀντίγραφον καὶ ὡς ρητῶς ἀναγράφει ἀπεστάλη τότε διὰ χειρὸς τοῦ Μεσημβρίας εἰς τὴν Ἄνδρῳ μονήν. Τὸ δεῦτερον τοῦτο ἀντίγραφον βεβαίως κατέληξεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην μετὰ τὴν διασκόρπισιν τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς. Καὶ ταῦτα μὲν δὲν εἶναι ἡ ἀπλὴ ὑπόθεσις, πιθανὴ μόνον ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἄλλο εἰμὴ μόνον ἀπλοῦν σφάλμα εἰς τὴν χρονολογίαν καὶ δὴ εἰς τὴν ἰνδικτιῶνα. Διότι καὶ εἰς τὰ δύο κείμενα, μετὰ τὸν μῆνα, ἀναγράφεται ἡ ἰνδικτιῶν, εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις συναντῶμεν «ἐπιμεμήσεως ια'». Ἄλλὰ ἡ 11η ἰνδικτιῶν ἀντιστοιχεῖ μόνον πρὸς τὸ ἔτος 1808, ὅχι δὲ καὶ πρὸς τὸ 1806, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν 9ην ἰνδικτιῶνα. Τὸ σφάλμα τοῦτο (τοῦ Μυστακίδου;) ἐμβάλλει εἰς σκέψεις μήπως ἡ λοιπὴ χρονολογία τοῦ ἐκδοθέντος κειμένου δὲν εἶναι ἀκριβής.

1. ΕΥΑΓ. ΔΕΡΤΟΥΖΟΥ, Ἡ μονὴ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης καὶ ὁ κώδιξ αὐτῆς, ἐφ. Ἡ Φωνὴ τῆς Ἄνδρου, ἀρ. 164-68 (11 Ἰανουαρίου - 12 Μαρτίου 1949).

2. Βλ. ΠΑΣΧΑΛΗΣ, ἐνθ' ἀνωτ., καὶ Μεσαιωνικαὶ καὶ μεταγενέστεραι ἐπιγραφαὶ τῆς νήσου Ἄνδρου, ΕΕΒΣ 4 (1927) 74 ἀρ. 76· πρβ. Δ. Ι. ΠΟΛΕΜΗ, Ἀνέκδοτοι ἐξ Ἄνδρου ἐπιγραφαὶ τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, Ἐπ. Ἐπ. Κυκλ. Μελ. 2 (1962) 735 ἀρ. 29.

3. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος τὸ ἐπώνυμον μετετράπη εἰς Σπυρίδων. Ἀργότερον συναντᾶται καὶ κατὰ γενικὴν Σπυρίδωνος.

4. Περὶ τοῦ Γρηγορίου ὀλίγα γράφει ὁ Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ, Τρεῖς ἐν Θράκῃ ἀπὸ τοῦ ΙΖ' μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἱεράρχαι, Θρακικὰ 3 (1932) 10-12. Τὸ 1797 ὁ Γρηγόριος διετέλεσε Μέγας Πρωτοσύγκελλος τῶν Πατριαρχείων, βλ. Μητροπολίτου Παραμυθιάς ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ, Ὁ θεσμὸς τῶν συγκέλλων ἐν τῷ Οἰκουμένικῳ Πατριαρχείῳ, ΕΕΒΣ 9 (1932) 272-73. Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ Γρηγόριος ἐξελέγη Βάρνης τὸν Ἀπρίλιον τοῦ

καὶ τοῦ κατ' ἐπανάληψιν ἐν τοῖς ἐγγράφοις ἀναφερομένου Μιχαήλ (Μιχαήλου), ὁ ὁποῖος ἦτο κοσμικὸς καὶ κατῴκει εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Παναγίας (Γενεσίου τῆς Θεοτόκου) εἰς τ' Ἀπατούρια τὸ 1785¹. Υἱὸς τοῦ τελευταίου τούτου ἦτο ὁ Γεώργιος Σπυρίδων (1780-1865), ὁ ἐπιλεγόμενος Πουγγίας², εἰς τὸν ὁποῖον περιῆλθεν ἡ κυριότης τῆς μονῆς κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ μετέπειτα³. Ὁ ἐν τῷ ἐγγράφῳ 7 Ἀνθιμος Γεωργίου Σπυρίδου ἀσφαλῶς δὲν ἦτο υἱὸς τοῦ ἐν λόγῳ Γεωργίου, ἀλλ' ἄλλου φερωνόμου, πιθανώτατα τοῦ ἐκ Μεσσαριᾶς⁴.

Τὰ ἐκδιδόμενα ἐνταῦθα ἔγγραφα συμπληρώνουν πολλὰ κενὰ εἰς τὰς ἤδη πενιχρὰς περὶ τῆς μονῆς ὑπαρχούσας εἰδήσεις. Εἰδικῶς τὰ πλεῖστα τούτων περιστρέφονται περὶ τὴν ὀξεῖαν διαμάχην μεταξὺ τοῦ μητροπολίτου Γρηγορίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τούτου Μιχαήλου καὶ ἰδίως περὶ τὴν μετέπειτα ἔριδα μεταξὺ τῶν Σπυρίδων καὶ τοῦ ἐπὶ δεκαετίαν ἡγουμένου τῆς μονῆς Λεοντίου Κοντοσταύλου. Ἡ φιλοχρηματία τοῦ τελευταίου τούτου καὶ αἱ ἀρπακτικαὶ

1797 καὶ μετὰ διετίαν μετετέθη εἰς Δρύστραν, τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰ πράγματα, ἐφ' ὅσον τὸ κατωτέρω ὑπ' ἀριθμὸν 1 ἔγγραφο, δηλαδὴ ἡ ἀπὸ τοῦ 1796 ἐπιστολὴ τοῦ Γρηγορίου, φέρει τὴν ὑπογραφήν τούτου ὡς Δρύστρας. Ὡς ρητῶς ἀναφέρεται εἰς ἔγγραφο τοῦ 1824 (βλ. κατωτέρω σ. 73, ἀρ. 7,15), ὁ Γρηγόριος ἀπεβίωσε τὸ 1823 (περιοδικὸν Ἀνδριακὴ Ἐπιθεώρησις, ἀρ. 16 [Ἀπρίλιος 1959], σ. 13).

1. Χφ Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Ἀνδρου 14, φ. 143^ν.

2. Τὸ παρωνύμιον ἐκ τινος, μὴ σωζομένου πλέον, ἐπωνύμου· τὸ 1688 ὑπογράφει ἔγγραφο ὁ Φιλιππῆς Πουγγίας, βλ. Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἰς τὰς Κυκλάδας ἐπὶ Φραγκοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας, Ἀνδριακὰ Χρονικά, 2/3 (1948) 45. Πλὴν τοῦ Γεωργίου, ὁ Μιχαήλ ἐγένετο πατὴρ καὶ ἄλλων τέκνων. Γνωστὸς εἶναι ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ ζήσας μοναχὸς Λεόντιος Σπυρίδων, ὁ ὁποῖος τὸ 1833 προσέφερε 1000 γρόσια διὰ τὸ ἐν Ἀνδρῶ Ὁρφανοτροφεῖον τοῦ Θεοφίλου Καίτη, βλ. Κατάλογοι συνδρομῆς ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀνδρῶ Ὁρφανοτροφείου ἀπὸ τοῦ 1831 μέχρι τοῦ 1835, Ἐρμούπολις 1835, σ. 13. Κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 3055 ἔγγραφο (τῆς 22 Μαρτίου, 1843) τοῦ συμβολαιογράφου Ἀνδρου Μιχαήλ Ἀθανασίου, ὁ Γεώργιος Σπυρίδων ἐξουσιοδοτεῖ συγγενῆ του τινὰ νὰ μεταβῇ εἰς Βουκουρεστίον «καὶ ἂν ὁ ἐκεῖ διαμένων ἀντάδελφος αὐτοῦ Λεόντιος Μιχαήλ Σπυρίδωνος εὐρίσκειται ἀποθαμμένος, νὰ ζητήσῃ τὴν διαθήκην του». Ἀδελφὴ τοῦ Λεοντίου τούτου ἦτο ἡ μοναχὴ Μελανθία, ζῶσα ἔτι τὸ 1849, βλ. Ἀρχεῖον συμβολαιογράφου Ἀνδρου Γεωργίου Γάσπ. Δελλαγραμμάτικα, ἀρ. 1283 (5 Δεκεμβρίου, 1849). Ἀδελφὴ τοῦ Μεσημβρίας Βιολάντη ἀναφέρεται εἰς ὑστερόγραφο τοῦ κατωτέρω ὑπ' ἀριθ. 1 ἔγγραφου.

3. Περὶ τούτου βλ. χφ Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Ἀνδρου 10, φ. 208^ν. Δημοτολόγιον Δήμου Ἀνδρου τοῦ ἔτους 1853 [εἰς Δημαρχεῖον Ἀνδρου], ἀρ. 6143. Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Ἡ Ἀνδρος κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Ἀθήναι 1930, σ. 4. ΔΕΡΤΟΥΖΟΥ, ἔ.δ. ἀρ. 168.

4. Εἰς τὸ παλαιὸν κτηματολόγιον τῆς Ἀνδρου [χφ Δημοτ. ἡς Βιβλιοθήκης 10], φ. 64^ν, ἀναγράφονται οἱ Νικόλαος Γεωργίου Σπυρίδου καὶ χήρα Φρατζέσκα Γεωργάκη Σπυρίδου ὡς οἰκοῦντες εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Παναγίας Καμπάνη εἰς τὴν Μεσσαριάν (1810/18).

ενέργειαι τῶν Σπυριδῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Πουγγία, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ εὐσυνειδήτου Γρηγορίου, τοῦ διαθέσαντος τὴν περιουσίαν του καὶ τὸν βίον του εἰς τὴν προκοπὴν τοῦ μοναστηρίου τῶν ἀδελφῶν του, ἐπέφεραν μετ' οὐ πολὺ τὴν πλήρη καταστροφὴν εἰς τὴν μονήν.

Ἄκανθῶδες ζήτημα εἶχε, φαίνεται, ἐξ ἀρχῆς ἀνακύψει ὡς πρὸς αὐτὸ τοῦτο τὸ οἰκόπεδον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἠγέρθη τὸ συγκρότημα τῆς μονῆς καὶ τὸν πέριξ εὐφορον ἀγρὸν. Ὁ κτίτωρ Λεόντιος Σπυρίδος (ἀπέθανε τὸ 1790), ἄγνωστον διὰ ποῖον λόγον, δὲν εἶχε πλήρως ἐξασφαλίσει διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἢ διὰ τὴν ὑπὸ ἀνέγερσιν μονήν τὸ ἐν λόγῳ κτῆμα, ἀλλὰ παρὰ τοῦτο ἐπροχώρησεν εἰς τὴν οἰκοδομήν. Ὁλόκληρος ὁ ἀγρὸς ἀνῆκεν εἰς τὸν ἕτερον ἀδελφὸν Μιχαῆλον, εἰς τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅτι εἶχε προηγουμένως περιέλθει διὰ τῆς συζύγου του, ἴσως ὡς προίξ, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι κατὰ τὰς βραδύτερον σχετικὰς περὶ τοῦ ἀγροῦ δοσοληψίας μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν μνημονεύεται πάντοτε καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Μιχαήλου. Ἐξ ἀφορμῆς λοιπὸν τῆς μὴ ἐγκαίρου τακτοποιήσεως τῆς κυριότητος τοῦ ζωτικωτάτου τούτου διὰ τὴν μονὴν ἀγροῦ, αἱ σχέσεις τῶν ἀδελφῶν κατ' ἐπανάληψιν διαταράχθησαν. Ἐνῶ ἀκόμη ἔζη, ὁ Λεόντιος, τὸ 1782 καὶ 1783, εἶχε μετρήσει 1300 γρόσια πρὸς τὸν Μιχαῆλον ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ὅπως ἡ μὲν μονὴ ἀπολαύη τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ἀγροῦ, ὁ δὲ Μιχαῆλος καρποῦται τοῦ τόκου τῶν χρημάτων¹. Ἡ συμφωνία αὕτη δὲν ἐνεῖχε θέσιν ἀγοραπωλησίας, ἔστω καὶ ἐπὶ δανείῳ. Τὰ χρήματα ἐδόθησαν ὑπὸ τύπον ἐνεχύρου διὰ τὴν ὑπὸ τῶν μοναχῶν χρῆσιν τοῦ ἀγροῦ ἢ ἴσως δανείου τινός. Ὅπως δὲν ἀπέκτησε τότε κυριαρχικὸν δικαίωμα ἐπὶ τούτου καὶ εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι τὸ 1796 ὁ Γρηγόριος ὑπεθυμίζει τὰ 1300 αὐτὰ γρόσια πρὸς τὸν ἀδελφὸν του καὶ ἀπειλεῖ, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτραπῇ ἢ εἰς αὐτὸν εἴσοδος εἰς τὸν ἀγρὸν ἐὰν δὲν ἐπιστρέψῃ τὸ χρέος τοῦτο πρὸς τὴν μονήν (ἔγγραφον 1). Ἀλλὰ καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Λεοντίου Νικόδημος ἐμέτρησεν ἀκόμη (1793) 273 γρόσια πρὸς τὸν ἀδελφὸν του. Παρὰ ταῦτα εἰς τὸ σχέδιον τοῦ πωλητηρίου (ἐν ἐγγράφῳ 1) ἀναγράφονται μόνον 1000 γρόσια, τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει ὁ Μιχαῆλος παρὰ τοῦ Λεοντίου, καὶ ἐπὶ πλέον ἕτερα 2000, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος ἔλαβε βραδύτερον παρὰ τοῦ Γρηγορίου. Ἐν τούτοις εἰς τὸν μοναστηριακὸν κώδικα δίδονται ἄλλοι ἀριθμοί, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται ὅτι πράγματι ὁ ἀγρὸς ἐστοίχισεν εἰς τὴν μονήν γρόσια 4753², ἀξίαν δηλαδὴ αἰσθητῶς ὑψηλοτέραν. Ἡ ἀγορὰ ἐγένετο εὐθύς ὡς ὁ Γρηγόριος ἀνέλαβε τὰ τῆς μονῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νικοδήμου. Τὸ πληρωθὲν διὰ τὴν ἀγορὰν ποσὸν ἦτο μᾶλλον ὑψηλόν, ἴσως δὲ ἔνεκα τούτου δὲν ἀναφέρεται ὁ ἀγρὸς ὑπὸ τὴν πληρωθεῖσαν

1. Βλ. τὴν σχετικὴν ἐγγραφὴν εἰς τὸν κώδικα, ΔΕΡΤΟΥΖΟΥ, ἔ.ἀ. ἀρ. 166.

2. Αὐτόθ. ἀρ. 167.

τιμήν του εἰς τὸ Κτηματολόγιον (ἔγγραφον 4), ἀλλ' ὑπὸ τὴν χαμηλοτέραν καὶ πλησιεστέραν πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν του τῶν 3159 γροσίων¹. Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ τις τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Κτηματολόγιον ἐξυπηρετεῖ πρωτίστως φορολογικὰς ἀνάγκας καὶ φυσικὸν ἐπακόλουθον ἦτο ἢ ἐκ μέρους τῶν ἰδιοκτητῶν τάσις πρὸς μείωσιν τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων καὶ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν.

«*Ἐκινήσαμεν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν μας Μεσημβρίαν κατὰ τὸ ,αὐε' σωτήριον ἔτος ἰουνίου ιδ' διὰ τὴν Ἐνδρον*», σημειοῖ εἰς τὸν κώδικα ὁ Γρηγόριος². Πλὴν τοῦ πατριαρχικοῦ σιγιλλίου, ὀλίγον μεταγενεστέρου τῆς ἐπισκέψεως³, ὁ Γρηγόριος εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ προκαλέσει καὶ τὴν πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Καλλινίκου Δ' (ἔγγραφον 2), πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἐν Ἐνδρῷ συνδρομὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Παγκρατίου. Κατὰ τὴν τότε εἰς τὴν νῆσον μετάβασίν του ὁ μητροπολίτης ἀφιέρωσε σταυρὸν τινα πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἐχειρομένην εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Εἰρήνης (ἔγγραφον 3).

Δὲν γνωρίζομεν πῶς ὁ Μεσημβρίας Γρηγόριος εἶχε μακρόθεν ρυθμίσει τὰ τῆς διοικήσεως τῆς μονῆς πρὸ τοῦ 1808. Εἰς δύο ἔγγραφας τοῦ κώδικος ἀναφέρονται δύο λαϊκοὶ ὡς σχετιζόμενοι τρόπον τινὰ μὲ τὴν διοίκησιν, τὸ ἔτος 1798 ὁ Δημήτριος Καῖρης ὡς «ἐπιστάτης»⁴ καὶ τὸ 1807 ὁ «ἐπίτροπός μας Γεώργιος»⁵. Ὁ τελευταῖος εἶναι ἴσως ὁ ἀνεψιὸς τοῦ μητροπολίτου Γεώργιος Σπυρίδων (Πουγγίας). Τὸν Μάιον τοῦ 1808 ὁ Γρηγόριος, εὐρισκόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἐξ Ἀποικίων τῆς Ἐνδρου σχετικῶς εὐπαίδευτον μοναχὸν⁶ Λεόντιον Κοντόσταυλον⁷ ὅπως ἀναλάβῃ τὴν μονὴν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του⁸. Εἰς ἀναφορὰν του πρὸς τὸν ἑπαρχον Ἐνδρου (ἔγγραφον

1. $3000+25+50+84=$ γρόσια 3,159. Τὰ 84 γρόσια ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἐκτίμησιν $2/12$ τῶν μορεῶν τοῦ ἀγροῦ.

2. ΔΕΡΤΟΥΖΟΥ, ἔ.ἀ. ἀρ. 167.

3. Πρβ. ἄνωτ. σ. 57, σημ. 2.

4. ΔΕΡΤΟΥΖΟΥ, ἔ.ἀ. ἀρ. 167.

5. Αὐτόθι, ἀρ. 168.

6. Εἶχεν οὗτος ἤδη διατελέσει καὶ διδάσκαλος.

7. Περὶ τοῦ Κοντοσταύλου βλ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΠΙΣΤΗ, Περιγραφή τῆς νήσου Ἐνδρου, Ἐρμούπολις 1881 σ. 58-59. Εἰπ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Τηνιακὰ ἤτοι ἀρχαῖα καὶ νεωτέρα γεωγραφία καὶ ἱστορία τῆς νήσου Τήνου Ἀθῆναι 1889, σ. 127. Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Σημειώματα περὶ Ἀνδρίων μοναχῶν, Ἀνδριακὰ Χρονικά, 10 (1961) 226-27. ΕΥΛΓ. ΔΕΡΤΟΥΖΟΥ, Προσπάθειαι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν εἰς Ἐνδρον καὶ ἐν προικοσύμφωνον, ἐφ. Ἡ Φωνὴ τῆς Ἐνδρου, ἀρ. 198 (16 Νοεμβρίου, 1950). Τελευταίως ὁ γράφων ἀνεῦρε τὴν διαθήκην τοῦ Λεοντίου, γεγραμμένην εἰς τὸ Κόρθι τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1831, ἣ ὁποῖα ἐλπίζεται ὅτι θὰ δημοσιευθῇ συντόμως.

8. Εἰς τὴν ἀναφορὰν του ὁ Λεόντιος οὐδαμοῦ ἀναφέρει ὅτι ἦτο ἡγούμενος, ἀλλ' ἀπλῶς

7) ὁ Λεόντιος ἐξιστορεῖ τὴν ἀνάμειξιν τοῦ εἰς τὰ τῆς μονῆς καὶ ἰδιαιτέρως τὰς ἔριδάς τοῦ πρὸς τοὺς Σπυρίδους, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἰδίου τοῦ Γρηγορίου. Ὁ φιλοχρήματος Λεόντιος ζητεῖ ὅπως παραχωρηθῇ εἰς αὐτὸν ἡ μονὴ μετὰ τῆς περιουσίας τῆς, ἐν εἴδει ἐνεχύρου, ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν ἐκ μέρους τῶν Σπυρίδων ἐξόφλησιν τῶν εἰς αὐτὸν χρεῶν τῆς μονῆς. Ἡδὴ ζῶντος εἰσέτι τοῦ Γρηγορίου, ὁ Λεόντιος εἶχε δημιουργήσει ζητήματα εἰς τὴν μονὴν καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἐξ Ἄνδρου ἀναχώρησιν τοῦ τὸ 1817, ὅτε ὁ Γρηγόριος ἠναγκάσθη ν' ἀναθέσῃ τὴν διακυβέρνησιν αὐτῆς εἰς τὸν ἱεροδιάκονον Ἄνθιμον Σπυρίδον (ἔγγραφον 5). Ὁ Λεόντιος μετέβη τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσπαθῶν (ἐὰν δοθῇ βάσις εἰς τοὺς ἰσχυρισμούς του) ν' ἀνεύρῃ πόρους διὰ τὸ μοναστήριον, ὁ Γρηγόριος ὅμως δὲν ἀμφέβαλλε περὶ τῶν πραγματικῶν προθέσεων τοῦ ἐφ' ὅσον ὑπόσχεται ὅτι ἐὰν ἐπιστρέψῃ «θα τὸν δεχθῇ ὡς ἀδελφόν». Πράγματι ἡ ἀποχώρησις τοῦ Λεοντίου ἦτο ὀριστικὴ καὶ οὐσιαστικῶς πρέπει νὰ «ἐκλείσῃ» τότε ἡ μονὴ ἐφ' ὅσον τὸ ἀρχεῖον καὶ τὰ ἱερά σκεύη ἀφέθησαν εἰς τὸν Λεονάρδον Μπίστην¹, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐντέλλεται διὰ πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς νὰ παραλάβῃ αὐτὰ ὁ μητροπολίτης Ἄνδρου (ἔγγραφον 6).

Τὰ μετὰ τὸ 1817 μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Γρηγορίου παραμένουν ἀσαφῆ. Ἴσως ὁ ἐπιστρέψας εἰς Ἄνδρον μητροπολίτης κατάρθωσε νὰ ἐπιβάλλῃ τάξιν τινα εἰς τὰ πράγματα τῆς μονῆς, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἡ μεταξὺ τοῦ Λεοντίου Κοντοσταύλου καὶ τοῦ Πουγγία ἀντιδικία ἐπετάχυνε τὴν ἀρξαμένην ἤδη διάλυσιν. Ὁ πρῶτος ἔπεισεν ἐν συνεχείᾳ (1827) τὴν ἀρμοδιὰν κυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Γεώργιον Σπυρίδωνα ἐκ τῆς μονῆς καὶ ν' ἀναγνωρισθῇ οὗτος ὡς νόμιμος κάτοχος (ἔγγραφον 8). Ἀντιπρόσωπος πιθανῶς τοῦ Κοντοσταύλου εἰς τὴν μονὴν διωρίσθη τότε ὁ μοναχὸς Λεόντιος Μιχ. Καμπανάκης², τὸν ὁποῖον ἡ δημογεροντία Ἄνδρου διέταξε τὸ 1831 νὰ παραδώσῃ

ὡς «ἐπιστατήσας χρόνους δέκα». Ἡ γούμενον ἀναφέρει αὐτὸν ἔγγραφον τοῦ 1827 (ὑπ' ἀριθμὸν 8).

1. Τὸ βαπτιστικὸν Λεονάρδος εἶναι κοινὸν εἰς τὴν οἰκογένειαν Μπίστη καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ προσδιορισθῇ ἡ ταυτότης τοῦ ἐν τῷ πατριαρχικῷ γράμματι ἀναφερομένου Λεοναρδάκη Μπίστη. Ἀρκετὰ ἔτη βραδύτερον ὁ Γεώργιος Σπυρίδων (Πουγγίας) εὐρίσκειτο εἰς ἀντιδικίαν πρὸς τὸν Νικόλαον Δημ. Μπίστην καὶ «ἔχοντες προσέτι καὶ ἄλλας δοσοληψίας τοῦ θεοῦ τοῦ ρηθέντος Σπυρίδωνος ἀρχιερέως Μεσημβρίας», συμβιβάζονται οἱ δύο καὶ ὁ Μπίστη λαμβάνει παρὰ τοῦ Σπυρίδωνος δραχμὰς 100, βλ. τὴν «Συμβιβαστικὴν πράξιν» εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ συμβολαιογράφου Ἄνδρου Γεωργίου Γάσπ. Δελλαγραμμάτικα ἀρ. 1002 (18 Ὀκτωβρίου, 1848). Εἶναι δυνατὸν αἱ σχετικαὶ δοσοληψίαι ν' ἀφεῶρων τὸ ζήτημα τῶν ἱερῶν σκευῶν τοῦ μοναστηρίου, δεδομένου ὅτι ὁ Νικόλαος Δημ. Μπίστης εἶχεν ἀδελφὸν Λεονάρδον (1791-1871). Ἦσαν ἀμφότεροι κάτοικοι εἰς Ἀποικία, ἐκ τοῦ κλάδου τῆς οἰκογενείας τοῦ φέροντος τὸ παρωνύμιον Λαμπῆς.

2. Τοῦτον ἀναφέρει καὶ εἰς τὴν διαθήκην τοῦ ὁ Κοντόσταυλος. Ὁ Μιχαὴλ Καμπανάκης

τάς κλειῖδας τῆς μονῆς εἰς τὸν Πουγγιαν, ὁ ὁποῖος προφανῶς ἦτο τότε ὁ εὐνοοῦμενος τῶν ἐν τῇ νήσῳ διοικούντων (ἔγγραφα 9 καὶ 10).

Τὰ μετέπειτα δὲν εἶναι ἔπακριβῶς γνωστά¹. Ἀσφαλῶς, κατὰ τὰ τότε κρατοῦντα, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι παράνομοι παραχωρήσεις ἢ αὐθαίρετοι ἀρπαγαὶ μέχρις ὅτου τὸ μοναστήριον περιέπεσεν εἰς παντελῆ μαρασμὸν καὶ ἐρήμωσιν. Ἡ ἐπίσημος παρὰ τοῦ κράτους διάλυσις τοῦ ὀλίγα ἔτη βραδύτερον φαίνεται ὅτι ἀπλῶς ἐπισημοποίησε κατάστασιν ὑπάρχουσαν ἤδη.

1

Ἐπιστολὴ τοῦ Δρούστρας (εἶτα Μεσημβρίας) Γρηγορίου πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μιχαῆλον Σπυρίδον. 8 Νοεμβρίου, 1796.

Ἄνδρος. Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίας.
Φάκελος 1/132, ἀρ. 4.

Δίφυλλον, 31×20 ἐκ. Γεγραμμένα αἱ τρεῖς πρώται σελίδες. Εἰς τὴν τετάρτην σελίδα ἀναγράφονται: «*Τῷ ἡμετέρῳ ἀγαθέλφῳ κῦρ Μιχαῆλ εὐχετικῶς*» καὶ «*ἐδῶ ἔχω τὰ γράμματα τοῦ καλοῦ θεοῦ μου ὅπου δὲν ἔδειξεν ἕως σήμερον*». Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔχει πιθανώτατα γραφῆ παρὰ τοῦ Γεωργίου Σπυρίδου, ἀνεψιοῦ τοῦ μητροπολίτου. Εἰς τὴν πρώτην σελίδα καθέτως ἀναγράφονται: «*Ἰδοὺ πρὸς χάριν σου γράφομεν τὴν ἀδελφὴν μας Βιολάντην διὰ τὰ μὴ σὲ ἐνοχλῆ διὰ τὰ ὅσα τὴν χρεωστεῖς καὶ ὑποσχόμεθα τὰ πλήρωσωμεν ἡμεῖς ἀνίσως ἀκούσης εἰς τὰ ὅσα σᾶς γράφομεν*». Ἡ ἐπιστολὴ εἶναι μεταγενέστερον ἀντίγραφον τοῦ ἔτους 1836. Τὰ ὀλίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα διωρθώθησαν σιωπηρῶς.

τοῦ ὑπ' ἀρ. 9 ἐγγράφου ταυτιστέος ἴσως πρὸς φερώνυμον κατοικοῦντα εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Παναγίας εἰς τ' Ἀπατούρια τὸ 1810/18, βλ. χφ Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Ἄνδρου 10, φ. 209^v.

1. Πάντως εἰς τὴν διαθήκην τοῦ ὁ Κοντόσταυλος καταλείπει τὰ «*ιερά*» (δηλαδὴ σκεύη) εἰς τὴν μονὴν καὶ «*ἂν ὅμως δὲ διορθωθῆ τὸ μοναστήριον, τὰ δίδονται εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον*». Ἐννοεῖται βεβαίως ἐνταῦθα τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Καίρη ὑπὸ ἀνέγερσιν τότε Ὀρφανοτροφεῖον τῆς Ἄνδρου.

Εἰς τὸ ἐν τῇ Δημοτικῇ Βιβλιοθήκῃ Ἄνδρου φυλασσόμενον «Πρωτόκολλον εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἐγγράφων τῆς Ἐπισκοπῆς Ἄνδρου» τῶν ἐτῶν 1834-42 ἀναφέρεται κατ' ἐπανάληψιν ἡ μονὴ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης. Οὕτω διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 1109 ἐγγράφου τοῦ (9 Νοεμβρίου, 1834) τὸ Ἐπαρχεῖον Ἄνδρου ἐζήτησε, φαίνεται, πληροφορίας παρὰ τῆς Ἐπισκοπῆς ἡ ὁποία ἀπήντησε «*μὲ ἐπιτὰ συναπτόμενα ἀντίγραφα*». Δὲν προσδιορίζεται εἰς τί ἀφεώρων τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα, ὅπωςδὴποτε ὅμως δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι μερικὰ ἐκ τούτων τοῦλάχιστον εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενα. Ἄλλα ἀπολεσθέντα ἔγγραφα, ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν, περιστρέφονται περὶ τὸν Γεώργιον Σπυρίδον καὶ τὴν περιουσίαν τῆς διαλυθείσης ἡδη μονῆς (26 Αὐγούστου 1837, 20 Σεπτεμβρίου 1837, 12 Μαΐου 1841 καὶ 27 Μαΐου 1841).

[σ. 1] *Κῦρ Μιχαῆλε καὶ ἀυτάδελφε, πατρικῶς εὐχόμενοι εὐλογοῦμεν σε σὺν τῇ νύμφῃ μας καὶ τοῖς τέκνοις σας δεόμενοι τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς ὑγείας σας καὶ πανευτυχοῦς καταστάσεως.*

5 *Γράμμα σου ἐλάβομεν διὰ τοῦ διάκον καὶ πολὺ ἐλυπήθημεν διὰ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν ὅπου εὐρίσκεισαι, πλὴν πρέπει νὰ στοχασθῆς ὅτι ὄλα αὐτὰ ὅπου τραβᾷς εἶναι ἐκ Θεοῦ διὰ νὰ ἔλθῃς εἰς αἴσθησιν καὶ νὰ διορθώσης τοῦ λόγου σου ἐπειδὴ ὄλαι αἱ ἁμαρτίαι παρὰ Θεοῦ συγχωροῦνται. Πλὴν τὸ ξένον δίκαιον ἂν δὲν ἐπιστραφῆ ὀπίσω πώποτε δὲν ἔχει συγχώρησιν, πόσω μᾶλλον τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ μοναστηριακὸν διόλου ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἐπέρασεν ἐπάνω σου πολὺ καὶ ὑπέρομετρον.*

10 *Παῦσε λοιπὸν εἰς τὸ ἐξῆς, ἀδελφέ, ἀπὸ τοῦ νὰ παροργίξῃς τὸν Θεὸν καὶ τὴν μεγαλομάρτυρα αὐτοῦ Εἰρήνην διὰ νὰ μὴν πάθῃς τὰ χειρότερα, μόνον πρόστρεξε μετὰ πίστεως εἰς τὴν ἁγίαν εἰκόνα τῆς καὶ μεταμελήσου ἀπὸ τὰ πρῶτα κακὰ σου κινήματα. Ὑποσχέσου νὰ μὴν ἀδικῆς*

15 *εἰς τὸ ἐξῆς τὸ μοναστήριον τῆς καὶ θέλει μεσιτεύσει εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ νὰ σὲ χαρίσῃ τὴν ὑγίαν σου. Καὶ διὰ τὸ δίκαιόν σου ἡμεῖς θέλομεν φροντίσει νὰ σοὶ τὸ ἐξαποστείλωμεν χωρὶς νὰ κάμῃς κόπον καὶ ἔξοδα νὰ ἔλθῃς ἐδῶ. Καὶ ἀφ' οὗ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις τοῦ χωραφίου, δὲν θέλομεν σὲ ἀφήσει παραπονεμένον, ἀλλὰ θέλομεν φροντίσει διὰ τὴν*

20 *κυβέρνησιν τὴν ἐδικὴν σου καὶ τῆς θυγατρὸς σου. Ἐὰν ὁμως καὶ τώρα δὲν μᾶς ἀκούσῃς, δὲν θέλει ἔβγῃ εἰς καλόν.*

Καὶ ταῦτα μὲν εὐχετικῶς, τὰ δὲ ἔτη σου εἶψαν θεόθεν πλειοστυχεστάτα.

Νοεμβρίου 8, 1796

25 *Ὁ Δρύστρας καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου.*

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, μηνὶ Ἀπριλίῳ 1836.

[σ. 2] *Τὸ δὲ γράμμα τῆς πωλήσεως νὰ γένη μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον κατ' ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου Ἄνδρου.*

30 *Ἐνώπιον τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων χρησίμων μαρτύρων παραστάντες ὁ τε Μιχαῆλος τοῦ ποτὲ Παρθενίου Σπυρίδου καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀννεζάκη τοῦ ποτὲ Τζιῶρτζη, θέλοντες οἰκειοθελῶς καὶ ἀβιάστως νὰ πωλήσουν εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εἰρήνης τὸ χωράφιον ὅπου τὸ μοναστήριον εὐρίσκεται μέσα, ὡς καθὼς ἐστὶν καὶ εὐρίσκεται, καθὼς πρὸ χρόνων*

35 *ἔκαμεν συμφωνίαν μὲ τὸν μακαρίτην ἀδελφὸν αὐτοῦ Λεόντιον καὶ Νι-*

κόδημον διὰ γρόσια χιλιάδας τρεῖς ἐξ ὧν ἔλαβον παρὰ τοῦ μακαρίτου
 Λεοντίου τὰ χίλια, τὰς δὲ δύο χιλιάδας ἔλαβον παρὰ τοῦ πανιερωτάτου
 ἁγίου Δρόστρας κυρίου Γρηγορίου ἐκ τῶν ἄσπρων ὧνπερ ἀφιέρωσεν
 ἡ πανιερότης του εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Εἰρήνης. Καὶ
 40 εὐχαριστήθησαν ὁμολογοῦντες ἰδίοις χεῖλεσιν ὅτι ἔλαβον τὴν τιμὴν τοῦ
 ρηθέντος χωραφίου καὶ ἀπεξενώθη ἐξ αὐτῶν καὶ τῶν κληρονόμων των
 καὶ δὲν ἔχουν νὰ ζητοῦν εἰς τὸ ἐξῆς κατὰ τὴν παλαιὰν συνθήθειαν οὔτε
 τὰ εἴκοσι γρόσια τοῦ ἐμβατικίου οὔτε ἄλλο τι μέχρι ὀβολοῦ, ὡσὰν
 ὅπου τὸ ἐπώλησαν καὶ ἔλαβον τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Ὅθεν τὸ ρηθὲν χω-
 45 ράφιον μένει καθὼς ἐστὶν καὶ εὑρίσκεται προσηλωμένον εἰς αἰῶνα τὸν
 ἅπαντα εἰς τὸ ρηθὲν μοναστήριον τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ὡς ἀγορασμένον
 ἀπὸ τὰ βακούφια ἄσπρα, τὸ ὁποῖον θέλουν ἐξουσιάζει αἱ κατὰ καιροὺς
 τὴν μονὴν κατοικοῦσαι μονάζουσαι χωρὶς νὰ ἤμπορῃ τινὰς ἐκ τῶν
 κληρονόμων ἢ τῶν συγγενῶν τοῦ ρηθέντος Μιχαήλου καὶ τῆς αὐτοῦ
 50 συζύγου Ἀννέζας νὰ ἐνοχλήσῃ ἢ νὰ διασείσῃ τὰς ρηθείσας μοναζούσας
 περὶ αὐτοῦ, ὡσὰν ὅπου ἔγινε εἰς τὸ ἐξῆς κτήμα καὶ μούλκι τοῦ μονα-
 στηρίου βακούφικο καὶ εἶναι ἀδιάσπαστον ἐξ αὐτοῦ καθὼς καὶ τῶν
 λοιπῶν μοναστηρίων τὰ μούλκια. Ἄν ἤθελε συνέβῃ δὲ νὰ ἀφιερωθῇ
 καμμία ἐκ τῶν θυγατέρων ἢ τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ διὰ καλογραῖα εἰς τὸ
 55 μοναστήριον νὰ ζωοθρέφεται ἐκ τῆς κατὰ καιρὸν προεστῶσης, χωρὶς
 νὰ ἀφιερῶσῃ ἄλλο τι ἢ πολὺ ἢ ὀλίγον εἰς τὸ μοναστήριον πρὸς χάριν
 αὐτοῦ.

Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἐνδειξιν ἐγένετο τὸ παρὸν ἐν ἐπιβε-
 βαιώσει ἡμετέρα καὶ μαρτύρων τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων χρη-
 60 σίμων ἀρχόντων καὶ προεστῶτων ταύτης τῆς νήσου καὶ ἐδόθη εἰς τὸ
 ρηθὲν μοναστήριον, κατεστρώθη δὲ καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς ἡμετέρας
 ἀρχιεπισκοπῆς διὰ μνήμην αἰώνιον.

Μὲ πρῶτον νὰ μὲ γράψῃς τὴν γνώμην σου ἐπειδὴ ἂν [σ. 3] δὲν
 γένη ἕνα τοιοῦτον γράμμα οὔτε ἄσπρα ἠμποροῦμεν νὰ σὲ στείλωμεν
 65 οὔτε θέλομεν σὲ ἀφήσει νὰ ἔμβῃς εἰς τὸ χωράφι ἂν δὲν δώσης τὰ χίλια
 τριακόσια γρόσια εἰς τὸ μοναστήρι. Ἡμεῖς ἕως τώρα προσμένοντες
 τὴν διόρθωσίν σου δὲν ἐκινήθημεν κατὰ σοῦ οὔτε ἀγαποῦμεν νὰ κινη-
 θοῦμεν καθὼς τὸ ἠξέυρει ὁ ἅγιος Θεός. Μὴ μᾶς δώσης λοιπὸν αἰτίαν
 ἐπειδὴ, εἰς Κύριος ὁ Θεός μου, δὲν εἶναι καὶ τρόπος νὰ σὲ ἀφήσω νὰ
 70 ἡσυχάσης ἕως νὰ πληρώσης σῶα τοῦ μοναστηρίου τὰ ἄσπρα καὶ τὰ
 ψεύτικα τεφτέρια ὅπου ἔχεις δὲν θὰ σὲ ὀφελήσουν ἐπειδὴ ὅποιος ἔχει
 νὰ παίρῃ δὲν δανείζεται πάλιν ἀπὸ τὸν ἴδιον. Λοιπὸν παῦσε καὶ ἔλα
 εἰς τὸν ἑαυτὸν σου.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ μηνὶ Ἀπριλίῳ 1836.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

20 τῆς θυγατρὸς σου: Πρόκειται περὶ τῆς Μελανθίας (βλ. ἀνωτέρω σ. 59, σημ. 2) ἢ ὁποία πρέπει νὰ εἰσῆλθεν εἰς τὴν μονήν.

30 τοῦ ποτὲ Παρθενίου Σπυρίδου: Μοναστικὸν ὄνομα τοῦ πατρὸς τῶν κτιτόρων, ὁ ὁποῖος κατὰ κόσμον ἐκαλεῖτο Πέτρος (Περράκης), πρβ. Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Μονὴ Ἁγίας Εἰρήνης, σ. 155 καὶ 156· Φωνὴ τῆς Ἄνδρου, ἀρ. 166.

31 Ἄννεζάκη τοῦ ποτὲ Τζιώρατζη: Ἡ οἰκογένεια Τζιώρατζη, ἐκ τῶν ἀρχοντικῶν τῆς Ἄνδρου, ἦτο ἐγκατεστημένη εἰς τ' Ἀπατούρια (βλ. χφ Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης 10, φ. 141Γ, 142Γ καὶ 143Υ), κλάδος δὲ ταύτης προσέλαβε τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ ἐπώνυμον Ἀγαδάκης. Ἄγνωστος παραμένει ἡ σχέσις τῆς ἐνταῦθα Ἄννεζάκης πρὸς τὴν ἐν ἐγγράφῳ 4 δωρήτριαν Μαρίαν σύζυγον Δημητρίου Τζιώρατζη.

36 κέ. Οἱ σχετικοὶ λογαριασμοὶ ἀναγράφονται ἀναλυτικῶς εἰς τὸν κώδικα τῆς μονῆς, πρβ. ἐφ. Φωνὴ τῆς Ἄνδρου, ἀρ. 167.

43 τὰ εἴκοσι γρόσια τοῦ ἐμβατικίου: Ἡ μονὴ ἐπλήρωνε, φαίνεται, τὸ ἐτήσιον τοῦτο, ἵνα ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ «πατῆ» τὸν ἀγρόν.

51 μούλι... βακούφικο: Ἰδιοκτησία ἀπεριόριστος τοῦ μοναστηρίου ὡς ἀφιερωθεῖσα εἰς αὐτό.

2

Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Καλλινίκου Δ' πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἄνδρου Παγκράτιον Καρκάκη. 28 Μαρτίου, 1805.

Ἄνδρος. Ἱερὰ μονὴ Ἁγίας.
Φάκελος 1/132 ἀρ. 8.

Δίφυλλον, τοῦ ὁποίου ἐξέπεσε τὸ δεῦτερον φύλλον, 19,5 × 21 ἐκ. Ἐλλείπει ἐπίσης τὸ ἄνω καὶ ἀριστερὸν μέρος. Τὸ ἔγγραφο εἶναι τὸ ἀποσταλὲν πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἄνδρου Παγκράτιον, φέρον ἰδιόγραφον πατριαρχικὴν ὑπογραφήν. Εἰς τὸ ἐκπεσόν δεῦτερον φύλλον θ' ἀνεγράφετο ὁ ἀποδέκτης.

*[Καλλίνικος ἐλέω Θεοῦ] ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας
Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.*

[Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε] Ἄνδρου, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡ[μῶν] μετριότητος κῦρ Παγκρά]τιε,
5 *χάρις εἶη σου τῇ θεοφιλίᾳ καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ [ὁ ἅγιος Μεση]μβρίας συναδελφὸς ἡμῶν ἀγαπητὸς κῦρ Γρηγόριος δι' ἀδείας ἐκκλησια|[στικῆς] ἔρχεται εἰς] τὴν πατρίδα αὐτοῦ εἰς αἰσίαν ἀποπεράτωσιν ἰδίων τινῶν ὑποθέσεων|[.....] ἐπίτηδες διὰ τῆς παρουσίας ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθα καὶ|[παραγγέλλομεν τῇ*
10 *ἀ]ρχιερωσύνη σου ὅπου ἐρχομένην σὺν Θεῷ τὴν αὐτοῦ ἱερότητα νὰ ὑποδεχθῆς|[αὐτὸν καὶ] περιποιηθῆς φιλαδέλφως, ἐπιδεικνύμενος αὐτῷ*

κατὰ τὸ εἰκὸς πάντα τὰ τῆς ξε|[νίσεως εἰς] ἄνεσιν αὐτοῦ καὶ εἰς περιποίησιν τῆς προεπούσης δεξιώσεως καὶ τιμῆς αὐτοῦ ἵνα ἐπιστρέ|[ψη] εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπαρχίαν, τὸ ὅποῖον λογισθῆσεται δούλευσις καὶ
 15 εὐγνωμοσύνη σου πρὸς |[τὴν] εὐεργετιδὰ σου ἐκκλησίαν ἧς ἡ χάρις εἴη μετὰ τῆς θεοφιλίας σου.

,αωέ' μαρτίου κή

Ἄ Ο Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

⁴ Παγκράτιε: Περὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἄνδρου Παγκρατίου Καρκάκη (1799-1810) βλέπε ἰδίως Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Ἐναγραφή χρονολογικῆ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρω, Θεολογία 5 (1925) 202-207.

3

Ἄφιέρωσις τοῦ Μεσημβρίας Γρηγορίου πρὸς τὴν μονὴν Ἁγίου Νικολάου. 1805.

Ἄνδρος. Ἱερά μονὴ Ἁγίου Νικολάου.

Χειρόγραφον ἀρ. 64 [Μοναστηριακὸς κῶδιξ], σ. 331.

Κατὰ τὸ ,αωέ' σωτήριον ἔτος ἀφιερῶθη ἓνας σταυρὸς ἐγκοσμημένος ἀπὸ λεῖο κρῖνο μὲ μέρη ἀγίων λειψάνων καὶ τιμίων δώρων παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Μεσημβρίας κυρίου Γρηγορίου Σπυρίδου εἰς αἰώνιον μνημόσυνον τῆς πανιερότητός του καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ.

4

Ἄναγραφή τῆς κτηματικῆς περιουσίας τῆς μονῆς. 1810-1818.

Ἄνδρος. Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη.

Χειρόγραφον ἀρ. 10, φ. 244^τ.

Ἄποσπασμα ἐκ τοῦ παλαιοῦ Κτηματολογίου τῆς Ἄνδρου, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. ὀλίγα παρὰ Δ. Ι. ΠΟΛΕΜΗ, Τὰ χειρόγραφα τῆς ἐν Ἄνδρω Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης καὶ συμπληρωματικὰ τινὰ περὶ τῶν χειρογράφων τῶν μονῶν Ἁγίου Νικολάου καὶ Παναχράντου καὶ τῆς Σχολῆς Ἁγίας Τριάδος, Ἐπ. Ἐτ. Κυκλ. Μελ. 3 (1963) 470. Ἡ στήλη ἀριστερὰ («φύλλα») δηλοῖ τὴν ἐκτίμησιν τῶν εἰς τὴν μονὴν ἀνηκουσῶν μορεῶν, τὰ φύλλα τῶν ὁποίων ἐξέτρεφον τοὺς μεταξοσκώληκας. Ὑπὸ τὴν στήλην «γῆ» ἀναγράφονται αἱ παραγωγαὶ τῶν ἀγρῶν ἐφ' ὅσον δὲν ἐμπίπτουν εἰς τὰς εἰδικὰς κατηγορίας. Αἱ διατιμήσεις εἰς γρόσια. Ὁ ἀριθμὸς 4337 ἀποτελεῖ τὴν ἄθροισιν πάντων. Ἐκδοσὶν ὀλοκλήρου τοῦ Κτηματολογίου ἐτοιμάζει ὁ γράφων.

Ἄντωνη Φραντέλλου: πρβ. χφ Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης 10, φ. 196v.

Λημήτριον Πολέμη: Εἶναι οὗτος ὁ κατ' ἐπανάληψιν ἐκλεγείς κοτζάμπασης τῆς Ἄνδρου ἀρχομένου τοῦ 19. αἰ. βλ. Δ.Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Ἡ Ἄνδρος ἦτοι ἱστορία τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, τόμ. Β' Ἀθῆναι 1927, σ. 244.

στὸ Χαρκωματαῖο: Τὸ τοπωνύμιον ἐκ τοῦ γνωστοῦ Ἄνδριακοῦ ἐπωνύμου Χαλκωματᾶς, ἀρχικῶς στῶ(ν) Χαρκωματαῖω(ν).

Φιλιπῆ Βαλμᾶ: πρβ. χφ Δημ. Βιβλ. 10, φ. 185v.

Γιάννη Ἀποικιανό: Δὲν πρόκειται περὶ ἐπωνύμου, ἀλλὰ δηλωτικοῦ τῆς καταγωγῆς Ἀποικιανός εἶναι ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου Ἀποίκια.

στοῦ Μεϊμέτη: Οὕτω καλεῖται τὸ χωρὶζον τὰ χωρία Στενιές καὶ Ἀπατούρια ρεῦμα. Ἐνταῦθα εὐρίσκεται καὶ ἡ λεγομένη τοῦ Τοῦρκου ἢ βρούση, ἡ δὲ πλησίον περιοχὴ ἀποκαλεῖται Τοῦρκικο. Οὗτος ὁ Μεϊμέτης φαίνεται ὅτι ἔζησε περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος. Εἰς ἔγγραφον τῆς 29 Νοεμβρίου 1700, συντεταγμένον «εἰς τὴν Ἄντρο εἰς τὸ Κάστρο τοῦ Ἰμμορείου» ἀναφέρεται ὁ Μεϊμέτης, «ὁ γαμπρὸς τῆς Μπαϊράμυνας», ὁ ὁποῖος μετὰ τῆς συζύγου του πωλοῦν ἓνα μύλον καὶ κτῆμα πρὸς τὸν Σταματέλον Μπίστην. Τὸ ἔγγραφον ἐξέδωκεν ὁ Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ, Τοῦρκοι ἰδιοκτῆται ἐν Ἄνδρω, Ἀθηνᾶ 36 (1924) 175-76. Ἐκ τῆς περιγραφῆς καὶ τῶν συνόρων τῶν πωλουμένων καθίσταται φανερόν ὅτι ταῦτα ἔκειντο παραπλευρῶς τοῦ σημερινοῦ ρεύματος Μεϊμέτη. Οὗτος λοιπὸν ὁ Τοῦρκος ἐδαπάνησε διὰ τὴν γραφικωτάτην κρήνην ὅπου, κατὰ παράδοσιν, ὑφίστατο πρὸ ἐτῶν ἐπὶ μαρμάρου τουρκικῆ ἐπιγραφῆ, μνημονεύουσα προφανῶς τοῦ δωρητοῦ Μεϊμέτη.

Ἄντωνη πατᾶ Κοραχάη: πρβ. χφ Δημ. Βιβλ. 10, φ. 214v.

πατᾶ Γιαννάκης Πολέμης: πρβ. αὐτόθι, φ. 212f. Οἱ ἀποκοφτάδες, ἄλλως ταχριντζήδες, συχνάκις ἀναφέρονται ἐν Ἄνδρω, ἦσαν δὲ ἐντόπιοι ἐκτιμηταὶ διοριζόμενοι, πιθανῶς ὑπὸ τῶν ὑπευθύνων τῆς Κοινότητος, πρὸς καταμέτρησιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν ὑπὸ φορολογίαν ἀκινήτων καὶ τῶν εἰσοδημάτων τούτων.

5

Ἐπιστολὴ τοῦ πρώην Μεσημβρίας Γρηγορίου πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἄνδρου Διονύσιον Καρκάκη. 23 Σεπτεμβρίου, 1817.

Ἄνδρος. Ἱερὰ μονὴ Ἁγίας.
Φάκελος 1/132 ἀρ. 9.

Δίφυλλον 28,5 X 19 ἐκ. Γεγραμμένον μόνον τὸ πρῶτον φύλλον. Ἐν σ. 4 φέρει τὴν ἐπιγραφὴν, «Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ ἐν Χ(ριστ)ῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἀγίῳ Ἄνδρου, κ(υρί)ῳ Διονυσίῳ τῷ λίαν μοι περιποθήτῳ». Τὸ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν ὑστερόγραφον, «Ὁφέποτε δὲ ἤθελε κτλ.» ἔχει γραφῆ πλαγίως. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτόγραφος τοῦ Γρηγορίου. Τὰ ὀλίγα σφάλματα διωρθώθησαν σιωπηρῶς.

Τὴν πανιερότητά της ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπασζόμενος ἠδέως καὶ περιχαρῶς προσαγορεύω, ἐξαιτούμενος αὐτῇ παρὰ Θεοῦ ὑγιεῖαν ἄκραν, εὐτυχίαν ἀμετάπτωτον καὶ πᾶν ἀγαθὸν ποθητὸν καὶ ἐράσμιον.

Μετὰ δὲ τοὺς ἀδελφικούς μοι πρὸς αὐτὴν ἀσπασμούς καὶ τὴν ἀκριβῆ ἔρευναν τῆς περιποθήτου μοι πανιέρου ὑγιείας της, δηλοποιῶ

- 10 ὅτι πρὸ καιροῦ ἐπέρασεν ἀπὸ Ψαρά ὁ ὁσιώτατος κῦρ Λεόντιος ὅστις μοι εἶπεν πῶς πηγαίνει εἰς βασιλεύουσαν διὰ τὰ ζητήση γράμμα ἀπανταχοῦς παρὰ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν ἀθέντου καὶ δεσπότη καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὰ περιέλθῃ πρὸς βοήθειαν τοῦ μοναστηρίου. Ὅθεν
- 15 ἔγραψα παρακαλεστικῶς τὰ συγκατανεύση ἢ παναγιότης του, τὰ τὴν δεχθῆ ἂν ἤθελε κριθῆ εὐλογον, παραγγέλλοντάς τον τὰ μοι γράψῃ μὲ πρῶτον τὸ αἴσιον τέλος τῆς ὑποθέσεως, ἢ ὁσιότης του ὅμως δὲν μοι ἔγραψε τελείως διὰ τὰ ἠξεύρω τί ἐκατόρθωσεν. Μὲ τὸ τὰ συμπεραίνω ὅμως πῶς θεὰ ἀργοπορήσῃ καὶ διὰ τὰ μὴ μείνῃ τὸ μοναστήρι χωρὶς
- 20 διοικητὴν καὶ ἐπιστάτην, μὲ τὸ τὰ ἐβεβαιώθῃν ὅτι δὲν εἶναι ἄνθρωπος εἰς αὐτὸ τὰ ἐπιστατήσῃ, διὰ τοῦτο διορίζω τὸν τὸ παρὸν ἐπιφέροντα ἱεροδιάκονον Ἄνθιμον Γεωργίου Σπυρίδου διοικητὴν καὶ ἐπιστάτην εἰς αὐτό, τὰ περιλαμβάνῃ τοὺς καρπούς τῶν μουλκίων του καὶ τὰς ἐλεημοσύνας τῶν χριστιανῶν πρὸς ζωάρκειαν τῶν ἐν αὐτῷ οἰκόντων καὶ
- 25 οὔτε ἐκ τῶν ἐσόδων τὰ ἀνακατώνεται τινὰς οὔτε ἐκ τῶν ἐξόδων κατὰ τὴν συμφωνίαν μας, ἀλλὰ τὰ εἶναι οἰκοκύρης πληρεξούσιος εἰς αὐτὸ διὰ τὰ ἐπιμελῆται τὰ πρὸς αὔξησιν αὐτοῦ χωρὶς τὰ ζητῆ ἢ ἀπὸ λόγου μου ἢ ἀπὸ ἄλλον τινὰ ἐξοδα ἢ πολλὰ ἢ ὀλίγα. Ἄπὸ δὲ τοὺς ἀνθρώπους ὅπου εὐρίσκονται εἰς αὐτὸ θέλει κρατήσῃ ἐκείνους ὅπου τὸν χρησιμεύουν, τοὺς δὲ ἀνωφελεῖς ἔχει ἄδειαν τὰ ἀποβάλλῃ ὅποιοι καὶ ἂν εἶναι. Τὰ δὲ πράγματα τοῦ μοναστηρίου, κινήτὰ καὶ ἀκίνητα, κατὰ τὸ κατὰστικον ὅπου ἔχει ὁ ἀνεψιός μου Γεωργάκης εἰς χεῖρας του, παρακαλῶ
- 30 τὰ στείλῃ ἄνθρωπὸν τῆς τὰ τὰ θεωρήσῃ || [σ. 2] καὶ τὰ παραδώσῃ ἐγγράφως εἰς χεῖρας του. Ὅμοίως τὰ μετρήσῃ καὶ τοὺς εὐρισκομένους καρπούς, τόσον σμιγάδι, σιτάρι, κρασί καὶ ἄλλο εἴ τι ἄλλο εὐρεθῆ, τὰ τὰ περιλάβῃ διὰ ζωοτροφίαν τοὺς καὶ ἂν ἴσως προβάλλῃ ἢ ἀνεψιά τοῦ κῦρ Λεοντίου Μαρτυριανῆ πῶς ἔχει τὰ λαμβάνῃ παράδες, ἄς ἔχη ὑπομονὴν καὶ ἕως τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστὴν ἔχω σκοπὸν τὰ ἔλθω καὶ τὴν εὐχαριστῶ.
- 35 Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι διὰ ἀγάπην μας θέλει δεχθῆ τὸν Ἄνθιμον εὐμενῶς καὶ ὡς κυριάρχης θέλει τὸν δεφενδεύει ἀπὸ κάθε ἐναντίον, ἔχοντάς τον ὡς υἱὸν τῆς καὶ συγγενῆ εἰς τὴν πανίερρον εὐνοϊάν τῆς καὶ ἐλπίζω τὰ χρησιμεύσῃ διὰ πανιέρων εὐχῶν τῆς διὰ τὰ μὴ μείνῃ τὸ πτωχὸ μοναστήρι ἄνευ προστάτου καὶ ἀφανισθῆ.
- 40 Καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς. Εἰς δὲ τὰ πανίερα ἔτη εἴησαν θεόθεν πλειστευτηχῆ τε καὶ σωτήρια.

ἰαυιζ' σεπτεμβρίου κγ'

Τῆς πανιερότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς,

πρώην Μεσημβρίας Γρηγόριος.

Ὁπέποτε δὲ ἤθελεν ἔλθει ὁ κῦρ Λεόντιος, θέλω τὸν δεχθῆ εἰς τὸ μοναστήρι ὡς ἀδελφὸν καὶ καλοθελητὴν του.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

6 ἀπὸ *Ψαρά*: Ὁ Γρηγόριος τότε προστато τῆς ἐν Χίῳ ἐξαρχίας Ψαρῶν, Βολισσοῦ καὶ Πυργίου, διαδεχθεὶς τὸν Στέφανον Μαυρογέννην. Βλ. Γ. Ι. ΖΟΛΩΤΑ, Ἱστορία τῆς Χίου. Τόμ. Γ' μέρος Β'. Ἀθῆναι 1928, σ. 8. Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ, Ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Χίου, Ἑλληνικά 4 (1931) 66. ΑΓΓ. Π. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, Γύρω ἀπὸ τὴν ἐξαρχία Πυργίου καὶ Βολισσοῦ, Χιακὴ Ἐπιθεώρησις 2 (1964) 45. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Ι. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, Ἀνέκδοτα πατριαρχικά γράμματα περὶ τῆς ἐν Χίῳ ἐξαρχίας Πυργίου, Βολισσοῦ καὶ Ψαρῶν, Ἑλληνικά, 5 (1932) 62-63, δημοσιεύει γράμμα τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου Στ' (3 Ἀπριλίου 1817), ἐπιτιμῶντος τὸν Γρηγόριον διὰ τὴν καθυστέρησιν τῆς ἐξοφλήσεως χρέους του πρὸς τὸν κληρονόμον τοῦ Καισαρείας Φιλοθέου. Ὁ ΖΟΛΩΤΑΣ, ἐνθ' ἄνωτ., παραπέμπων εἰς ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν ἔγγραφον, ἀναγράφει ὅτι ὁ Γρηγόριος ἐκ τῆς ἐν Χίῳ ἐξαρχίας ὀνομάζεται Δεβρῶν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1819. Ἀλλὰ μητροπολίτης Δεβρῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀναφέρεται ὅχι ὁ ἡμέτερος Γρηγόριος, ἀλλ' ἄλλος τις Δοσίθεος, βλ. προχειρῶς τὸ ἄρθρον τοῦ R. JANIN, Débra ou Debrae, εἰς Dictionnaire d'Histoire et Géographie Ecclesiastiques, 13 (1956), στ. 143. Ἄς σημειωθῆ τέλος ὅτι ὁ κατὰ τὴν περίοδον 1822-29 Δεβρῶν Γρηγόριος δὲν δύναται νὰ εἶναι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πρώην Μεσημβρίας, δεδομένου ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος ἀπεβίωσε κατὰ τὸ ἔτος 1823.

8 τοῦ παναγιατοῦ ἡμῶν αὐθέντου: Πατριάρχης ἦτο τότε ὁ Κύριλλος Στ' (μέχρι 3 Δεκεμβρίου 1818).

27 ὁ ἀνεψιός μου Γεωργιάκης: Εἶναι οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ Μιχαήλου Γεώργιος Σπυρίδος.

32 *Μαρτυριανή*: Σχετικὰ πρὸς τὴν μοναχὴν Μαρτυριανὴν Κοντοσταύλου σώζονται δύο ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1807 καὶ 1834, ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ ΠΑΣΧΑΛΗ, Μονὴ Ἁγίας Εἰρήνης, σ. 159-60.

Περὶ τοῦ μητροπολίτου Ἄνδρου Διονυσίου Καρκάκη (1810-35) βλ. ΠΑΣΧΑΛΗ, Ἄναγραφὴ χρονολογική, σ. 207-14.

6

*Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Γρηγορίου Ε' πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἄνδρου
Διονύσιον Καρκάκην. 24 Αὐγούστου, 1819.*

Ἄνδρος. Ἱερά μονὴ Ἁγίας.

Φάκελλος 1/132 ἀρ. 6.

Δίφυλλον διαστάσεων 35×24 ἐκ. κατὰ τὴν γνωστὴν ἀναδίπλωσιν τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων. Ἐν σ. 4 σφραγὶς πατριαρχικὴ ἐπὶ ἰσπανικοῦ κηροῦ καὶ ἡ ἐπιγραφή: «Τῷ ἱερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ Ἄνδρου, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Κυκλάδων νήσων, ἐν ἀγίῳ πν(εύματι) ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος κῦρ/Διονυσίῳ» καὶ δι' ἄλλης χειρὸς, «αὐτοῦ πρώην Μεσημβρίας κῦρ Γρηγορίου».

*Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας
Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης*

*Ἱερωτάτε μητροπολίτα Ἄνδρου, ὑπέριτε καὶ ἔξαρχε Κυκλάδων
νήσων, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῆ | ἀδελφῆ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν*

5 μετριότητος κῦρ Διονύσιε, χάρις εἶη σου τῇ ιερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ἐνηρέχθη ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐν παντὶ ἀγαπητοῦ ἡμῶν συναδελφοῦ
 ἀγίου πρώην Μεσημβρίας κῦρ Γρηγορίου ὅτι πρὸ χρόνων διωρίσατο
 καὶ ἀποκατέστησεν ἐπίτροπον αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτόθι | κειμένῳ κατὰ τὸ
 10 μέρος Ἄρκοντος καλουμένῳ ἡμετέρῳ πατριαρχικῷ καὶ σταυροπη-
 γιακῷ, προ|πατορικῷ δὲ κητορικῷ αὐτοῦ μοναστηρίῳ τῷ τιμωμέ-
 νῳ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τὸν ὁσιώ|τατον ἐν ἱερομονάχοις
 κῦρ Λεόντιον ὅστις καὶ προῖστατο ἐν αὐτῷ. Πρὸ δύο δὲ ἡδὴ χρό|νων
 15 μέλλον αὐτόθεν ἀναχωρήσειν, κατέλιπε τὰ μὲν σκεύη καὶ ἱερὰ ἄμφια
 καὶ λοιπὰ | πράγματα τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῷ ἐκ τῶν αὐτόθεν Λεο-
 ναρδάκη Μπίστη τὴν ἐπωνυμίαν, τὸ δὲ ἱερὸν | μοναστήριον εἴασεν ἐστε-
 ρημένον πάσης ἐπιστασίας. Ὅθεν καὶ ἐρχόμενον ἡδὴ εἰς τὰ αὐτόθι
 τὴν | αὐτοῦ ιερότητα, γράφοντες τῇ ἀρχιερωσύνῃ σου διὰ τῆς παρούσης
 20 πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστο|λῆς, ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομέν σοι
 ἐκκλησιαστικῶς ὅπως δεχθῆς πρώτον μετὰ | φιλαδέλφου δεξιώσεως,
 εἶτα ἐπιστατήσας κυριαρχικῶς μετακαλέσαι τὸν διαληφθέντα | Λεο-
 ναρδάκην καὶ παραλάβης παρ' αὐτοῦ ὅσα μοναστηριακὰ πράγματα
 ἐδόθησαν αὐτῷ παρὰ τοῦ Λεοντίου καὶ σφύζονται ἡδὴ εἰς χεῖρας του,
 οἷον σκεύη τοῦ μοναστηρίου, ἱερὰ ἄμφια, ἔγγρα|φα καὶ ἄλλα διαφόρου
 25 εἶδους καὶ ὕλης πράγματα καὶ παραλαβῶν ἐγχειρίσας τῷ ἀγαπητῷ
 συναδελφῷ ἀγίῳ πρώην Μεσημβρίας ἵνα κατατεθῶσιν ἐν τῷ ἱερῷ αὐ-
 τοῦ μοναστηρίῳ. Ἐὰν δὲ προφασισθῇ ὁ ρηθεὶς Λεοναρδάκης ὅτι ἔχει
 δοσοληψίας ὁ Λεόντιος μετὰ τῆς ιερότη|τός του, εἰπέ αὐτῷ ὅτι ἡ ιε-
 ρότης του οὔτε ἀπέφυγε ἀλλ' οὔτε ἀποφεύγει ὅ,τι ἤθελε φανῆ ὅτι δι-
 30 καιοῦται νὰ λάβῃ. Οὕτω προτρεπόμεθά σοι καὶ οὕτω ποιήσον, ἐπιστα-
 τῶν ζήλῳ φιλαδέλ|φῳ καὶ προθυμούμενος εἰς τὸ νὰ προσενεχθῆς ἀπα-
 ραλλάκτως καθὼς γράφοντες ἐντελλόμε|θά σοι καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀπο-
 φάσεως ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἶη μετὰ τῆς ιερότητός σου. |
 ,αωθ' ἀγούστου κδ'

35 Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

10 Ἄρκοντος: Βλ. ἀνωτέρω σ. 68.

16 Λεοναρδάκη Μπίστη: Πρβ. ἀνωτέρω σ. 62, σημ. 1.

7

Ἐναφορὰ τοῦ Λεοντίου Κομποσταύλου πρὸς τὸν ἑπαρχον

Ἐνδρου Ἐβρον Ρήγαν. Σεπτέμβριος 1824.

Ἐνδρος. Ἐρὰ μονὴ Ἁγίας.

Φάκελος 1/132 ἀρ. 3

Μονόφυλλον 33×21 ἐκ. Εἰς τὸ τέλος παρὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ψωμᾶ φέρει σφραγιδα

(4×3,5 ἐκ.) τοῦ Ἐπαρχείου Ἄνδρου. Τὸ διασωθὲν ἔγγραφο εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχείου γενομένον ἀντίγραφον. Ὁ ΠΑΣΧΑΛΗΣ, Μονὴ Ἁγίας Εἰρήνης, ἰδίως σ. 155-56, χρησιμοποιεῖ στοιχεῖα ἐκ τῆς παρουσίας ἀναφορᾶς ἣ ὅποια βεβαίως παρέμενεν ἀνέκδοτος. Φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τὴν Ἁγίαν περὶ τὸ 1898 ὁ Πασχάλης εἶδε τὸ ἔγγραφο, ἐκ τοῦ ὁποίου πιθανώτατα παρέλαβεν ὠρισμένας εἰδήσεις περὶ τῶν σχέσεων τοῦ Κοντοσταύλου πρὸς τὴν μονήν.

Εὐγενέστατε κύριε Ἐπαρχε,

Ἐν μηνὶ Μαίῳ κατὰ τὸ 1808 ἔτος ὄντος μου ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεφώνησε μετ' ἐμοῦ ὁ ἀποθανὼν πρόην Μεσημβρίας κῦρ Γρηγόριος ἵνα ἔλθω εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἐπιστατῶ εἰς τὸ σταυροπήγιον καὶ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ὅστις μοι ἐνεχείρισε 5 καὶ ὄλα τὰ γράμματα τοῦ μοναστηρίου. Καταβάς οὖν εἰς τὴν πατρίδα καὶ παραλαβὼν τὸ αὐτὸ μοναστήριον καὶ ἐπιστατήσας ἐν αὐτῷ χρόνους δέκα μετὰ ἀνησυχίας καὶ πολλῆς παρενοχλήσεως ὑπὸ συγγενῶν τοῦ μακαρίτου πρόην Μεσημβρίας, μὴ δυνάμενος βαστάζειν τὰς καταδρομάς αὐτῶν, ἀνεχώρησα ἐντεῦθεν καὶ μετέβην εἰς Κωνσταντινούπολιν 10 ὅπου καὶ ἀγωγὴν ἐποίησα ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἕνεκα τούτου ἐκαλέσθη δις ὁ αὐτὸς πρόην Μεσημβρίας δι' ἐπιστολῶν τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου κυρίου Γρηγορίου, ἀλλὰ διὰ τὴν τότε συμβᾶσαν ταραχὴν δὲν ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Νῦν δὲ ἔλθων ἐδῶ εἰς τὴν πατρίδα 15 εὔρον τὸν μὲν πρόην Μεσημβρίας ἀποθανόντα, τὸ δὲ μοναστήριον κατακρατούμενον ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ μακαρίτου ὡς δῆθεν κληρονόμων. Ἐγὼ ἔχων τότε ἀνὰ χειρὸς ὄλα τὰ γράμματα τοῦ μοναστηρίου καὶ τὸ ἱερὸν σιγγίλλιον ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀκρωθῆ καὶ νὰ καταργηθῆ, 20 πρῶτον γράμμα πολιτικὸν μετὰ ἀξιόπιστων μαρτύρων, δεύτερον ἱερὸν σιγγιλλιῶδες τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, τρίτον συνοδικὸν τῆς αὐτῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ τέταρτον συμφωνητικὸν τοῦ μακαρίτου πρόην Μεσημβρίας, μεθ' ὧν ὡς ἰσχυρῶν ἦλθον ἐνταῦθα τότε. Ἐτι ἐνόμιζον ὅτι μετὰ ταῦτα τὰ ἰσχυρὰ γράμματα ἂν ἤθελε φανῆ ἕτερον γράμμα δὲν ἤθελεν ἔχει ἰσχὺν καὶ τόπον εἰς τὸ νὰ ὑποπέσῃ τὸ ἱερὸν μοναστήριον 25 εἰς χάριν προικίου ἢ εἰς κληρονομίαν τῶν συγγενῶν τοῦ μακαρίτου. Ὅθεν βιασθεὶς ἀνεχώρησα ἐντεῦθεν καὶ μὴ θέλων. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὡς ἡδικημένος καὶ ἐζημιωμένος, ἀναφέρω ταῦτα, δεινοπαθῶ καὶ ζητῶ πρῶτον τὰ δεκαετῆ ἔξοδά μου τὰ ὅποια κατέβαλον εἰς ἀνάκτησιν τοῦ μοναστηρίου καὶ τῶν τοῦ μοναστηρίου πραγμάτων καὶ ζωάρκειαν τῶν 30 ἐν αὐτῷ ὡς φαίνεται εἰς τὸ κατάστιχόν μου γρ. 7,307·30 καὶ ἔτι τὴν ζημίαν τῆς διδασκαλίας μου χρόνων δέκα 10,000

Ταῦτα ζητῶ κατὰ τὸ συμφωνητικὸν γράμμα, τὰ ὅποια ἕως νὰ μοὶ ἀποδοθῶσι παρακαλῶ νὰ διατάξετε καὶ νὰ παραλάβω τὸ μοναστήριον ὡς ὄν σταυροπήγιον μεθ' ὄλων τῶν κτημάτων αὐτοῦ νὰ τὸ βαστῶ

35 ἕως οὗ νὰ εὐρεθῶσι τὰ μέσα νὰ πληρωθῶ. Τούτων οὖν ἔνεκα ἐμπερι-
κλείω ἐν ταύτῃ τῇ ταπεινῇ μου ἀναφορᾷ τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ συμφω-
νητικοῦ τοῦ μακαρίτου πρώην Μεσημβρίας καὶ τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ
πολιτικοῦ γράμματος καὶ τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ ἱεροῦ σιγγιλλιδόδους καὶ
τὴν ἀντιγραφὴν ἐτέρου συνοδικοῦ καὶ ἐξαιτούμενος θερμῶς ἵνα ἐξε-
40 τασθῶσι || [σ. 2] τὰ ἑξοδὰ μου ταῦτα καὶ οἱ κόποι καὶ ἀποζημιώσεις
ὅτι δίκαιον ἔστι νὰ ἀποδοθῶσι.

Μένω μὲ ὄλον τὸ σέβας

1824 ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ

Λεόντιος μοναχὸς Κοντόσταυλος

45 Διατάσσεται ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς νὰ δώσῃ ἀντίγραφον πρὸς τοὺς
κρατοῦντας τὸ ἱερὸν μοναστήριον καὶ νὰ μετακαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τὸ
Ἐπαρχεῖον διὰ νὰ ἀπολογηθῶν. Ἐν ταύτῳ νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ παρὰ
τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Ἄνδρου καὶ ἐτέρων ὑποκειμένων ἐγκρίτων
διὰ νὰ θεωρήσων τὰ ἱερὰ γράμματα τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας εἰ ἔστι
50 τέλειον καὶ σταυροπηγιακὸν καὶ ἐπομένως τὰς ζητήσεις τοῦ κυρίου
Κοντοσταύλου.

Τὴν 23 7/βρίου, 1824

Ἄριθ. 134

Ὁ ἑπαρχος

Ἦβος Ρήγας

55

Ὅτι ἴσον τῷ πρωτοτύπῳ

Ὁ Γ. Γραμματεὺς

Στ. Ψωμᾶς

[Τ. Σ.]

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

13 τὴν τότε συμβᾶσαν ταραχὴν: Ἐννοεῖται βεβαίως ἡ ἐκρηξίς τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ὁ εὐθύς μετὰ ταῦτα (10 Ἀπριλίου 1821) ἀπαγχονισμὸς τοῦ πατριάρχου. Οὐδὲν ἔγγραφον πατριαρχικόν, σχετικὸν πρὸς τὰ παράπονα τοῦ Κοντοσταύλου διεσώθη.

15 τὸν πρώην Μεσημβρίας ἀποθανόντα: Δηλαδή μετὰ τὸ 1823 ὅτε ἀπεβίωσεν ὁ Γρηγορίου, πρβ. ἀνωτέρω σ. 58, σημ. 4.

16 συγγενῶν τοῦ μακαρίτου: Ἀσφαλῶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεσημβρίας τὴν μονὴν διεξεδίκησεν, ὡς ὁ μόνος ἴσως κληρονόμος τοῦ Γρηγορίου, ὁ Γεώργιος Σπυρίδων.

19 γράμμα πολιτικόν: Ἄγνωστον εἰς τί ἀφῆρα τοῦτο.

19 ἱερὸν σιγγιλλιδόδες: Εἶναι τοῦτο τὸ ὑπὸ τῶν Μυστακίδου καὶ Πασχάλη ἐκδοθέν, πρβ. ἀνωτέρω σ. 57, σημ. 2.

21 συμφωνητικόν: Τὸ μὴ διασωθῆν ἰδιωτικὸν τοῦτο συμφωνητικόν, γενόμενον ἴσως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1808, μεταξὺ τοῦ Μεσημβρίας καὶ τοῦ Κοντοσταύλου θὰ παρυσίαζεν ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον.

39 ἐτέρου συνοδικοῦ: Καὶ τοῦτο παραμένει ἄγνωστον.

55 Ἦβος Ρήγας: Περὶ τοῦ ἐπάρχου τούτου τῆς Ἄνδρου βλ. προχείρως Δ. Π. ΠΑΣΧΑ-

ΛΗ, Δημοσιονομική κατάσταση τῶν Κυκλάδων νήσων ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ Ἐπαναστάσεως (1537-1828), Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν 14 (1934) 448, σημ. 2.

58 Σταμ. Ψωμάς: Περὶ τοῦ γραμματέως τούτου τοῦ Ἐπαρχείου Ἄνδρου ὁ ὁποῖος ποικιλοτρόπως ἔδρασε κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν βλ. Δ.Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Εἰς ἄγνωστος Ἄνδριος κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱερὸν ἀγῶνα, ἐφ. Ἡ φωνὴ τῆς Ἄνδρου, ἀρ. 149 (30 Ἰουλίου, 1899)· Ι.Κ. ΖΗΓΡΑΦΟΥ, Οἱ δράσαντες κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 Ἄνδριοι, Ἀνδριακά Χρονικά, 2/3 (1948) 283-90.

8

Ἐγγραφοὶ τῆς Διευθυντικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἄνδρου Διονύσιον Καρκάκη. 9 Φεβρουαρίου, 1827.

Ἄνδρος. Ἱερὰ μονὴ Ἁγίας.
Φάκελος 1/132 ἀρ. 2.

Μονόφυλλον 32×22 ἐκ. Παρὰ τὰς ὑπογραφὰς ἀποτύπωμα ὠσειδοῦς σφραγίδος 4×3,5 ἐκ., τῆς ὁποίας ἡ ἐπιγραφή δὲν εἶναι εὐδιάκριτος.

Ἡ Διευθυντικὴ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Ἐπιτροπὴ
Ἄριθ. 1127

Πρὸς τὸν πανιερώτατον ἅγιον Ἄνδρου.

5 *Ὁ Λεόντιος ἡγούμενος τῆς αὐτόσε μονῆς τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ἐπαρηγόησε πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην δι' ἀναφορᾶς του διάφορα ἔγγραφα δηλωτικὰ τῆς κυριότητός του εἰς τὴν αὐτὴν μονὴν τὴν ὁποίαν ἐκτὸς κάθε δικαιώματος κατακρατεῖ ἤδη ὁ Μιχαὴλ καὶ Σπυρίδων υἱός του.*

10 *Ἡ Ἐπιτροπὴ παρατηρήσασα μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιστασίας τὰ ρηθέντα ἔγγραφα διέταξε τὸ Ἐφορεῖον καὶ τοὺς δημογέροντας νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς εἰρημένους ν' ἀφήσωσι τὴν μονὴν ταύτην, ὡς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ, εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀναφερομένου.*

15 *Ἐπειδὴ δὲ ὡς σταυροπηγιακὴ ἡ αὐτὴ μονὴ ὑπερασπίζεται ἤδη κατ' εὐθεῖαν παρὰ τῆς Σεβ. Διοικήσεως, διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη προσκαλεῖ διὰ τῆς παρουσίας καὶ τὴν πανιερότητά σας νὰ συνεργήσητε ὥστε οἱ εἰρημένοι Μιχαὴλ καὶ Σπυρίδων ν' ἀποβληθῶσι τῆς αὐτῆς μονῆς καὶ νὰ μένη εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀναφερομένου Λεοντίου ὅστις δυνάμει τῶν ἀνὰ χεῖρας του ἔγγράφων ἀποδεικνύεται νόμιμος κληρονόμος. Ὅθεν περιμένει καὶ τὴν ἐκ μέρους τῆς πανιερότητός σας συνέρ-*

20 γειαν καὶ προσπάθειαν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιον τὸν τόπον του.

Ἐν Σύρα τὴν 9 Φεβρουαρίου 1827

Ὁ ἐπιτροπικῶς τῆς Ἐπιτροπῆς

(ὑπογραφή) Παναγιώτης Καραϊωάννης

25 [Τ.Σ.] Ἐν ἑλλείπει γραμματέως

(ὑπογραφή) Γ. Δ. Οἰκονομίδης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

7 *Μιχαὴλ καὶ Σπυρίδων υἱὸς του*: Πρόκειται περὶ σφάλματος. Ἔδει ν' ἀνεγράφετο ὁ *Μιχαὴλ Σπυρίδων καὶ ὁ υἱὸς του*.

24 *Παναγιώτης Καραϊωάννης*: Περὶ τούτου, καὶ ἰδίως περὶ τῆς δράσεώς του ὡς φιλικοῦ, βλ. Β. Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ, *Οἱ τέκτονες καὶ ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία*, Ἔμμ. Ξάνθος καὶ Παν. Καραγιάννης, Ὁ Ἐβραμιστὴς 2 (1964) 138-57. Ἡ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Αἰγαίου δραστηριότης αὐτοῦ εἶναι ἐλάχιστα γνωστὴ. Περὶ τῆς Διευθυντικῆς ταύτης Ἐπιτροπῆς τοῦ Αἰγαίου βλ. Γ. Δ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν 1821-1827, Ἀθῆναι 1966, σ. 205-08.

9-10

Ἄνδρος. Ἐπὶ μὲν Ἁγίας.

Φάκελος 1/132 ἀρ. 1

Μονόφυλλον διαστάσεων 32×11 ἐκ. Τὰ δύο ἔγγραφα διεσώθησαν ἐν ἀντιγράφοις, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φύλλου, προφανῶς ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς Δημογεροντίας Ἄνδρου.

Ἴσια ἀπαράλλακτα τῷ πρωτοτύπῳ

[9]

Πρὸς τὸν κ. Μιχ. Καμπανάκη.

Διετάχθη ὁ υἱὸς σου κῦρ Λεόντιος χθὲς νὰ δώσῃ τὸ κλειδὶ τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἁγίας Εἰρήνης εἰς τὸν κ. Γεώργιον Σπυρίδωνα διὰ νὰ βάλῃ μέσα τὸ κρασί τοῦ μοναστηρίου καὶ ἐπειδὴ ἀναφέρει πάλιν σήμερον ὁ ἴδιος λέγων ὅτι ὁ υἱὸς σου ἑλλείπει, διὰ τοῦτο προσκαλεῖσαι νὰ δώσῃς τὸ κλειδὶ εἰς ἑλλειψιν τοῦ υἱοῦ σου.

Ἐν Ἄνδρῳ τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1831.

Οἱ δημογέροντες

Ἀγνουστῖνος Ταπόντες

Νικόλαος Λεον. Κωτάκης.

[Τ. Σ.]

[10]

Πρὸς τὸν κ. Γεώργιον Σπυρίδωνα

Παρακαλεῖσαι ἀπὸ τὴν Ἐπαρχιακὴν Δημογεροντίαν ἵνα παραλάβῃς ἀπὸ τὸν κῶρ Λεόντιον Καμπανάκη μόνον τὸ κλειδί τοῦ μοναστηρίου, τὸ δὲ κλειδί τοῦ ὄντᾶ ὅπου περιέχει τὰ σκεύη τοῦ μοναστηρίου νὰ τὸ ἀφήσετε εἰς αὐτὸν ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ Λεόντιος Κοντόσταυλος διὰ νὰ τελειώσουν τὰ πάντα.

Ἐν Ἄνδρῳ τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1831

[Τ.Σ.]

Οἱ δημογέροντες
 Ἀἰγυοστίνοσ Δαπόντες
 Νικόλαοσ Α. Κωτάκης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

3 Λεόντιοσ Καμπανάκησ: Τὴν 15ην Ἀπριλίου 1825 ὁ Λεόντιοσ Μιχ. Καμπανάκησ εἶχεν ὑπαβάλει ἐκ Ναυπλίου ἀναφορὰν πρὸσ τὸ Ὑπουργεῖον τῆσ Ὀρησκειάσ, ἰσχυριζόμενοσ ὅτι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ Μεσημβρίασ εἶχεν ἀφήσει τοῦτον διὰ δύο ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων ὡσ «πληρεξούσιον διάδοχόν του εἰσ τὸ ρηθὲν μονύδριον καὶ εἰσ ὅλα τὰ κτήματα, κινήτᾶ καὶ ἀκίνητᾶ», καὶ ζητεῖ ὅπωσ ἀναγνωρισθῇ ὁ ἴδιοσ ὡσ κύριοσ τῆσ μοναστηριακῆσ περιουσίασ, δεδομένου ὅτι τὰ μὲν σκεύη κατεῖχε τότε ὁ Κοντόσταυλοσ (εἰσ τὸ δημοσιευόμενον κείμενον κακῶσ ἀναγράφεται ὡσ Κουτσοσταυλοσ), τὴν δὲ μονὴν μετὰ τῶν κτημάτων ὁ ζῶν εἰσέτι Μιχαὴλ Σπυρίδοσ μετὰ τοῦ υἱοῦ του Γεωργίου. Τὴν ἀναφορὰν ἐδημοσίευσεν ὁ Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟσ εἰσ τὸ περιοδικὸν Ἄνδριακὴ Ἐπιθεώρησισ, ἀρ. 16 (Ἀπρίλιοσ 1959), σ. 13, ὁ ὁποῖοσ συγγέει τὸν Λεόντιον Καμπανάκη πρὸσ τὸν ἐπὶ Ἐπαναστάσεωσ διατελέσαντα πληρεξούσιον τῆσ Ἄνδρου ἀρχιμανδρίτην Λεόντιον Π. Καμπάνην.

8 δημογέροντεσ: Περὶ τῶν δημογερόντων τῆσ Ἄνδρου ἐν γένει βλ. Δ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗ, Αἱ Κυκλάδεσ ἐπὶ Καποδιστρίου, Ἐπ. Ἐτ. Κυκλ. Μελ. 3 (1963) 580-81 (ὁ ἐνταῦθα ἕμωσ κατὰλογοσ τῶν ἐπαρχιακῶν δημογερόντων δὲν εἶναι πλήρησ).

ΔΗΜΗΤΡΙΟσ Ι. ΠΟΛΕΜΗσ